

देवतांची उपासना : श्री गणपति - खंड १

श्री गणपति

मराठी (Marathi)

संकलक

हिंदु राष्ट्राच्या स्थापनेचा उद्घोष करणारे
सच्चिदानंद परब्रह्म डॉ. जयंत बाळाजी आठवले
आणि पू. संदीप गजानन आळशी

सनातन संस्था

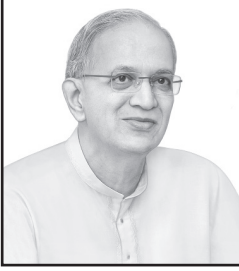
卐 सनातनच्या ग्रंथांची भारतातील भाषांनुसार संख्या 卐

मराठी ३४५, इंग्रजी २०१, कन्नड १९९, हिंदी १९६, गुजराती ६८, तेलुगु ५४, तमिळ ४४, बंगाली ३०, मल्लयाळम् २४, ओडिया २२, पंजाबी १३, नेपाळी ३ अन् आसामी २

सप्टेंबर २०२४ पर्यंत ३६६ ग्रंथांच्या १३ भाषांत ९७ लाख ५९ सहस्र प्रती प्रसिद्ध !

ग्रंथाच्या संकलकांचा परिचय

सच्चिदानंद परब्रह्म डॉ. जयंत आठवले यांच्या अद्वितीय कार्याचा संक्षिप्त परिचय

१. अध्यात्मप्रसारार्थ 'सनातन संस्थे'ची स्थापना
२. शीघ्र ईश्वरप्राप्तीसाठी 'गुरुकृपायोग' या साधनामार्गाची निर्मिती : गुरुकृपायोगानुसार साधना करून २०.९.२०२४ पर्यंत १२८ साधक संत झाले, तर १,०४३ साधकांची संतत्वाच्या दिशेने वाटचाल चालू आहे.
३. देवता, साधना, राष्ट्ररचना, धर्मरक्षण आदी विषयांवर विपुल ग्रंथ-निर्मिती
४. हिंदुत्वनिष्ठ नियतकालिक 'सनातन प्रभात'चे संस्थापक-संपादक
५. धर्माधिष्ठित हिंदु राष्ट्राच्या (ईश्वरी राज्याच्या) स्थापनेचा उद्घोष (वर्ष १९९८)
६. 'हिंदु राष्ट्रा'च्या स्थापनेसाठी संत, संप्रदाय, हिंदुत्वनिष्ठ आदींचे संघटन आणि त्यांना आध्यात्मिक स्तरावर दिशादर्शन !
७. भारतीय संस्कृतीच्या जागतिक प्रसारार्थ 'भारत गौरव पुरस्कार' देऊन फ्रान्सच्या संसदेत सन्मान (५ जून २०२४)

(संपूर्ण परिचयासाठी वाचा - www.Sanatan.org)

*** सच्चिदानंद परब्रह्म डॉ. आठवले यांचे साधकांना आश्वासन ! ***

स्थूल देहा असे स्थळकाळाची मर्यादा ।

कैसे असू सर्वदा सर्वा ठायी ॥

सनातन धर्म माझे नित्य रूप ।

त्या रूपे सर्वत्र आहे सदा ॥ - जयंत आठवले

१७.५.१९९८

पू. संदीप गजानन आळशी यांचा परिचय

सनातनच्या ग्रंथांच्या निर्मितीची सेवा करण्यासह राष्ट्रजागृती आणि धर्मप्रसार करणारे प्रसारसाहित्य (उदा. सनातन पंचांग, धर्मशिक्षण फलक इत्यादी) यांसाठी लेखन करतात. साधना, राष्ट्र अन् धर्म यांसंबंधी नियतकालिक 'सनातन प्रभात'मधून प्रबोधनपर लेखनही करतात.

अनुक्रमणिका

(काही वैशिष्ट्यपूर्ण मथळे खाली दिले आहेत.)

१. व्युत्पत्ती आणि अर्थ	१२
२. काही इतर नावे आणि त्यांचा अर्थ	१२
३. महागणपति	१७
४. व्याप्ती	१८
५. महत्त्व	१८
५ अ. कोणत्याही देवतेची पूजा करतांना प्रथम श्री गणपतिपूजन करण्याचे महत्त्व	१८
६. कार्य आणि वैशिष्ट्ये	१८
७. युगांनुसार अवतार	२२
८. परिवार आणि त्याचा भावार्थ	२२
९. सनातन-निर्मित श्री गणपतीचे सात्त्विक 'चित्र' अन् 'नाम-पट्टी'	२४
१०. मूर्तीविज्ञान	३१
१० ई. सनातन संस्था-निर्मित सात्त्विक 'श्री गणेशमूर्ती', तिची वैशिष्ट्ये आणि लाभ	३४
११. स्वयंभू गणपती आणि भारतातील प्रसिद्ध गणपती	४२

१२. उपासना	४४
१२ उ. गणपतीला तुळस न वाहाण्याचे कारण	५५
१३. संप्रदाय आणि थोर गणेशभक्त	८९
१४. श्री गणपति आणि इतर	९२
१५. श्री गणपतीच्या संदर्भातील अनुभूती	९३
१६. सार्वजनिक श्री गणेशोत्सव : कसा नसावा आणि कसा असावा ? १३	
卐 श्री गणपतीची आरती (अर्थासह)	९९
卐 प्रस्तुत ग्रंथाचे अध्यात्मशास्त्रीय परिभाषेतील सार !	१०१
卐 संकलकांचा वैज्ञानिक दृष्टीकोन आणि अन्य माहिती	१०४

टीपा १. ग्रंथातील काही सूक्ष्म-चित्रांत दर्शवलेल्या विविध स्पंदनांमुळे त्यातील मूळ रेखाचित्र सुस्पष्ट दिसत नाही. असे मूळ रेखाचित्रही संबंधित सूक्ष्म-चित्रापूर्वी देण्यात आले आहे.

२. ग्रंथात काही सूत्रांच्या शेवटी मराठी किंवा इंग्रजी संकेतांक केवळ कार्यालयीन सोयीसाठी दिले आहेत.

परात्पर गुरु डॉ. जयंत आठवले यांच्या उपाधीविषयीचे विवेचन !

थोर महर्षींनी सहस्रो वर्षांपूर्वी नाडीपट्ट्यांमध्ये भविष्य लिहून ठेवले आहे. या जीवनाडीपट्ट्यांच्या वाचनाच्या माध्यमातून महर्षी सनातन संस्थेला मार्गदर्शन करतात. १३.७.२०२२ पासून 'सप्तर्षी जीवनाडीपट्टी'च्या वाचनाच्या माध्यमातून सप्तर्षींनी आज्ञा केल्याप्रमाणे परात्पर गुरु डॉ. आठवले यांना 'सच्चिदानंद परब्रह्म' ही उपाधी लावण्यात येत आहे. असे असले, तरी त्यापूर्वीच्या लिखाणात किंवा आताही साधक लिहून देत असलेल्या लिखाणात त्यांनी 'प.पू.' किंवा 'परात्पर गुरु' अशी उपाधी वापरली असेल, तर ती तशीच ठेवली आहे. F (DrV-Nav)

हा ग्रंथ 'इ-बुक' स्वरूपात उपलब्ध ! : Sanatanshop.com/ebooks

एखाद्या देवतेविषयी आपल्याला अध्यात्मशास्त्रीय ज्ञान (माहिती) कळले, तर त्या देवतेसंबंधी आपली श्रद्धा अधिक वाढायला साहाय्य होते. श्रद्धेमुळे साहजिकच उपासना भावपूर्ण व्हायला साहाय्य होते आणि भावपूर्ण उपासना ही अधिक फलदायी असते. या दृष्टीने या ग्रंथात श्री गणपतीसंबंधीचे सर्वसाधारणतः इतरत्र कोठेही न आढळणारे; पण उपयुक्त असे अध्यात्मशास्त्रीय ज्ञान (माहिती) देण्यावर भर दिला आहे.

श्री गणपतीच्या प्रमुख नावांचा भावार्थ; देवांची प्रकाशभाषा आणि मानवाची नादभाषा यांचे एकमेकांत रूपांतर करणारा, प्राणशक्ती वाढवणारा इत्यादी गणपतीची कार्ये अन् वैशिष्ट्ये; उजव्या अन् डाव्या सोंडेच्या गणपतीचे महत्त्व; गणपतीला दूर्वा आणि लाल फुले का वहातात; दूर्वांची संख्या आणि अर्पण करण्याची पद्धत; चतुर्थी अन् चंद्र यांचा संबंध; तसेच सार्वजनिक गणेशोत्सवाचे सध्याचे विदारक स्वरूप पहाता 'तो कसा नसावा आणि कसा असावा' इत्यादींचे विवेचन या ग्रंथात थोडक्यात केले आहे.

श्री गणपतीविषयीचे हे अध्यात्मशास्त्रीय ज्ञान गणेशभक्तांना आणि गणपतीची सांप्रदायिक साधना करणाऱ्यांना निश्चितच उपयुक्त ठरेल; परंतु सर्वसाधारण व्यक्तीने या संदर्भात पुढील नियम लक्षात ठेवावा. रामायण वाचल्यावर श्रीरामाची, गणेशपुराण किंवा श्री गणपति अथर्वशीर्ष वाचल्यावर श्री गणपतीची आणि देवीमाहात्म्य वाचल्यावर देवीची उपासना करावी, असे काही जणांना वाटते. त्याचप्रमाणे या ग्रंथातील ज्ञान वाचून 'आपणही श्री गणपतीची उपासना करावी', असे काही जणांना वाटण्याची शक्यता आहे. अशा व्यक्तींनी हे लक्षात ठेवले पाहिजे की, अशा प्रकारच्या उपासनेने सर्वांचीच आध्यात्मिक उन्नती शीघ्र होत नाही; कारण गणपति इत्यादींची उपासना करणे त्यांना आवश्यक असले, तरच त्या उपासनेचा जास्त लाभ होतो, नाहीतर भरपूर काळ साधना करूनही फारच थोडी प्रगती होते. 'गणपतीची उपासना ही पुढच्या टप्प्याची उपासना आहे

अन् ती करणे आवश्यक आहे कि नाही', हे सर्वसाधारण व्यक्तीला कळत नाही, तर अध्यात्मदृष्ट्या उन्नत असलेलेच ते सांगू शकतात; म्हणून सर्वसाधारण व्यक्तीने केवळ ज्ञान म्हणूनच हा ग्रंथ वाचावा. साधनेसंबंधी अनुभूती येण्याच्या दृष्टीने साधनेचा पहिला टप्पा म्हणून आपल्या कुलदेवतेच्या नावाचा 'श्री... (कुलदेवी / कुलदेव यांच्या नावाचा चतुर्थीचा प्रत्यय)... नमः ।' या पद्धतीने (उदा. कुलदेवी श्री भवानीदेवी असल्यास 'श्री भवानीदैव्यै नमः ।' याप्रमाणे) नामजप करावा. पुढे गुरूंनी गणपतीचा नामजप करण्यास सांगितले, तर त्या वेळी या ज्ञानाचा उपयोग गणपतीवरील श्रद्धा वाढण्यासाठी होईल. इतरांना या ग्रंथातील ज्ञान वाचून 'गणपतीविषयी काहीतरी नवीन कळले', असे जाणवेल.

हा ग्रंथ वाचून गणपतीच्या उपासकांची गणपतीवरील श्रद्धा दृढ होवो आणि त्यांना अधिक साधना करण्याची प्रेरणा मिळो, ही श्री गुरुचरणी प्रार्थना. - संकलक

(श्री गणपति ही देवता आणि त्याची उपासना करण्याच्या संदर्भातील प्रत्येक गोष्टीचे बुद्धीपलीकडील शास्त्रीय कारणमीमांसा करणारे 'न भूतो न भविष्यति' असे ज्ञान सनातनच्या श्री गणपतीविषयी सखोल अध्यात्मशास्त्रीय ज्ञान असलेल्या ग्रंथांमध्ये दिले आहे.)

सच्चिदानंद परब्रह्म डॉ. आठवले यांच्या उत्तराधिकार्यांच्या उपाध्यांविषयीचे विवेचन !

जीवनाडीपट्टी-वाचनाद्वारे सप्तर्षींनी केलेल्या आज्ञेनुसार १३.५.२०२० पासून सद्गुरु (सौ.) बिंदा सिंगबाळ यांना 'श्रीसत्शक्ति' आणि सद्गुरु (सौ.) अंजली गाडगीळ यांना 'श्रीचित्शक्ति' या उपाध्यांनी संबोधले जात आहे. त्यामुळे त्यापूर्वीच्या लिखाणात त्यांच्या नावाच्या आरंभी 'श्रीसत्शक्ति' किंवा 'श्रीचित्शक्ति' ही उपाधी लावलेली नाही. F (DrUtt + SSiAG-Nav + SSiBS-Nav)